

SLECHT JAAR VOOR VARKENS- EN VLEESKUIKENHOUDERS

Arjan Wisman

Na de perikelen rond de Mond- en Klauwzeercrisis in 2001 werd de varkenshouderij in 2002 getroffen door de economische laagconjunctuur. In 2001 kon vanwege de MKZ ook al niet volledig worden geprofiteerd van hoge opbrengstprijzen in de piekperiode van de varkenscyclus. Toen de Nederlandse varkenssector in 2002 weer stevig op de afzetmarkt kwam, waren de opbrengstprijzen al weer gedaald door het grotere aanbod in de EU.

Het aantal bedrijven met varkens neemt steeds verder af. In 2002 daalde het aantal bedrijven met nog eens 7%, mede door de opkoopregelingen in het kader van de Regeling Beëindiging Veehouderijtakken. Binnen de groep gespecialiseerde varkensbedrijven is vooral het aantal gesloten varkensbedrijven in 2002 sterk gedaald. De totale varkensstapel is weer op het niveau gekomen van de beginjaren tachtig. Wel hebben de varkensbedrijven gemiddeld veel meer varkens dan vroeger.

Zeugenhouderij

In 2002 komt de biggenprijs gemiddeld uit op krap 40 euro per stuk. Dat is ongeveer 15% lager dan in het voorgaande jaar. In het eerste kwartaal van 2002 lagen de biggenprijzen nog op een redelijk niveau, vooral dankzij een traditioneel grotere vraag vanuit Spanje. Daarna werd de afzet moeilijker en gingen de biggenprijzen onderuit. Ook de voerprijzen lagen iets lager dan in het voorgaande jaar, waardoor enige compensatie optrad, maar een daling van de resultaten kon er niet mee worden voorkomen. De arbeidsopbrengst zal uiteindelijk 127 euro lager uitkomen, op -20 euro per zeug per jaar (tabel 1). Dat betekent dat er gemiddeld gezien geen beloning meer is voor de geleverde arbeid van de ondernemer, gezinsleden en eventueel betaald personeel.

Voor de gespecialiseerde fokvarkensbedrijven betekent het een en ander dat het gezinsinkomen uit bedrijf in 2002 negatief is geworden en dat er (weer) flink wordt ingeteerd op het eigen vermogen.

Tabel 1 Arbeidsopbrengst (in euro) van enkele takken in de intensieve veehouderij

	Zeugen (per zeug per jaar)	Vleesvarkens (per dier per jaar)	Leghennen (per leggen per jaar)	Vleeskuikens (per 1.000 kg afgel. gew.)
2001	107	18	1,45	65
2002 (r)	-20	-17	1,60	-25

Bron: Bedrijven-Informatienet van het LEI.

Vleesvarkenshouderij

In de vleesvarkenshouderij dalen de bedrijfsresultaten relatief nog sterker dan in de zeugenhouderij. In 2002 zal de arbeidsopbrengst met 35 euro teruglopen tot -17 euro per vleesvarken per jaar. Deze teruggang in 2002 is vooral het gevolg van de 14% lagere varkensprijs. Gemiddeld komt die uit op 1,18 euro per kilogram. Weliswaar dalen ook de prijzen van de aangekochte biggen, maar dat is ontoereikend om de opbrengsten te compenseren. De omzet en aanwas zal in 2002 per saldo met circa 18% afnemen. Kleine plusjes worden nog wel gerealiseerd door productiviteitsverbetering en lagere afzetprijzen van mest.

Bij de gespecialiseerde vleesvarkensbedrijven zal het gezinsinkomen uit bedrijf in 2002 flink dalen, tot gemiddeld -29.000 euro per ondernemer. Dat leidt uiteindelijk tot 45.000 euro ontsparingen. Ook de gesloten varkensbedrijven beleven in 2002 een financieel slecht jaar. Deze bedrijven ontsparen zelfs ongeveer 67.000 euro per bedrijf. De spreiding rondom het gemiddelde is meestal vrij groot, zodat veel varkensbedrijven nog slechter uitkomen. Voor bedrijven die in 2001 ook al te maken hadden met de MKZ-problematiek en een zwakke vermogenspositie hebben, kan dit leiden tot serieuze financiële problemen.

Leghennen

Voor de leghennenhouders is het kalenderjaar 2002 iets beter verlopen dan 2001. De arbeidsopbrengst zal naar verwachting verder stijgen tot 1,60 euro per hen. De hogere eierprijzen (+1%) en de lagere voerkosten zijn verantwoordelijk voor de gunstige arbeidsopbrengst. De hogere eierprijs werd mede veroorzaakt door de afname van de leghennenstapel en de kleinere productie van eieren in de tweede helft van 2002.

De prijs van legmeel zal in verslagjaar 2002 met 2% dalen. In 2001 waren de voerprijzen nog fors gestegen door hogere prijzen van veevoedergrondstoffen.

Voor gespecialiseerde leghennenbedrijven leiden de gunstige prijsontwikkelingen tot een gezinsinkomen uit bedrijf van 45.000 euro per ondernemer. Bij dat gezinsinkomen bedragen de besparingen 23.000 euro per bedrijf; een kleine stijging ten opzichte van 2001.

Tabel 2 Bedrijfsresultaten, inkomen en besparingen op varkens- en pluimveebedrijven

	Fok- varkens- bedrijven	Vlees- varkens- bedrijven	Gesloten varkens- bedrijven	Leg- hennen- bedrijven	Vlees- kuiken- bedrijven
Opbrengsten-kostenverhouding					
2001	90	91	93	98	99
2002 (r)	77	76	79	99	84
Gezinsinkomen uit bedrijf (x 1.000 euro per ondernemer)					
2001	21	9	25	39	37
2002 (r)	-12	-29	-25	45	-38
Besparingen (x 1.000 euro per bedrijf)					
2001	3	-5	11	20	28
2002 (r)	-40	-45	-67	23	-68

Vleeskuikens

De opbrengstprijzen van vleeskuikens zullen in 2002 met ongeveer 12% dalen, terwijl de voerprijs slechts 1% en de prijs van ééndagkuikens 2% lager zullen zijn. De verwarmingskosten (aardgas) zullen iets oplopen. De arbeidsopbrengst zal per saldo in 2002 met 90 euro dalen tot -25 euro per 1.000 kg afgeleverd gewicht. Dat komt overeen met -5 eurocent per opgehoofd kuiken. Het contrast met het jaar 2001 is wel groot. De sector kende in 2001 als gevolg van de BSE-crisis juist een sterke toename van de vraag naar pluimveevlees, met hoge prijzen tot gevolg. In het najaar van 2001 kwam vervolgens de klad erin, door toenemende productie, de invoer van licht gezouten kipfilet uit Brazilië en Thailand en een herstel van de rundvleesconsumptie. De concurrentie van kuikenvlees uit Brazilië en Thailand is inmiddels kleiner geworden, doordat voor die producten hogere invoertarieven zijn gaan gelden. Voor het jaar 2003 wordt in de EU een iets lagere productie van pluimveevlees verwacht. Het is nog onduidelijk wanneer het prijsherstel gaat optreden. Het gezinsinkomen uit bedrijf op de gespecialiseerde vleeskuikenbedrijven daalt in 2002 met 75.000 euro tot -38.000 euro per ondernemer. Bij dit inkomen ontsparen de vleeskuikenbedrijven in 2002 gemiddeld 68.000 euro per bedrijf. Het eigen vermogen, dat in 2001 nog kon worden versterkt, krijgt in 2002 daarvoor een flinke klap te verwerken.

Meer informatie:

Rapport *Actuele ontwikkeling van bedrijfsresultaten en inkomens in 2002*